

עניינים תוכן

מבוא 1

2 פרק ראשון: גזענות- הגדרות והשפעה על החברה

5 פרק שני: היסטוריה של גזענות בכדורגל

9 גזענות בכדורגל כיום

11 פרק שלישי- גזענות ואלימות בכדורגל ישראלי

11 כדורגל בישראל

11 אלימות בכדורגל ישראלי

14 גזענות בכדורגל ישראלי

16 פרק רביעי: כיצד הכדורגל יכול לשמש בתור גורם מבטל לתופעת הגזענות

16 תכניות למניעת גזענות בכדורגל

19 סיכום

ביבליוגרפיה שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.

מבוא

ענף הכדורגל החל בתור ענף ספורט חובבני אשר נועד להיות אמצעי בידורי לשעות הפנאי של אנשים חובבים. במהלך השנים הוא הפך להיות ענף הספורט הפופולרי ביותר בעולם כאשר יש כמות עצומה של צופים והשפעה רבה על התרבות העולמית. תחילה, היה המשחק, אשר התפתח באנגליה, מיועד ללבנים בלבד וגזעים אחרים כמעט ולא נטלו בו חלק. כיום, משחקים במשחק רבים מכל הגזעים ומכל המדינות בעולם.

גזענות היא תפיסת עולם אשר מניחה כי לכל גזע או מוצא אתני מסוים יש תכונות אופייניות מסוימת קבועות וברורות עוד מאז היוולדו של האדם. כל אדם נולד עם תכונות אופייניות שקשורות לגזע שלו והוא לא יכול לשנות את התכונות המולדות הללו על ידי שינויים באופי שלו או בהתנהלות שלו. לגזענות הייתה תמיכה ואהדה על ידי גורמים רבים בתחומי החברה האנושית בתחילת המאה ה-20. היא גם הצליחה להשפיע על שילוב שחקנים זרים בכדורגל ועל הדרך שבה אנשי הכדורגל מתייחסים לגזעים שונים. כיום המצב שונה וגורמי הנהלה ופיקוח של הכדורגל מבקשים למנוע ולחסל כליל את תופעת הגזענות בכדורגל העולמי על ידי ענישה של קבוצות, בודדות ואפילו הקהל, כאשר הוא פועל באופן גזעני או אפילו מתבטא באופן גזעני.

מכאן עולה האפשרות כי הכדורגל יכול לשמש בתור גורם אשר יכול לעזור לצמצם את תופעת הגזענות, לא רק בכדורגל אלא בחברה כולה, במקום להיות גורם אשר מנציח אותה ואף מחזק את תמיכת החברה בו. יש לזכור כי הגזענות הינה תופעה חברתית אשר מסוגלת להביא לנזקים חברתיים ולאי יציבות חברתית.

שאלת המחקר של העבודה תהיה:

כיצד יכול הכדורגל לשמש בתור גורם מצמצם את תופעת הגזענות בחברה

על מנת לענות על שאלת המחקר אחלק את סקירת הספרות לשלושה חלקים. הפרק הראשון של העבודה יבקש לתאר את תופעת הגזענות באופן כללי ויגדיר את הסיבות שבהן היא נוצרה וכיצד היא באה לידי ביטוי בחברה. הפרק השני של העבודה יעסוק בהיסטוריה של ראשית הוא תתאר את האירועים הגזעניים ואת מגמת הגזענות באנגליה, ערש הכדורגל, אולם תמשיך ותבחן את הופעת הגזענות במדינות נבחרות אחרות, כמו איטליה וברזיל שנחשבות מעצמות כדורגל. לאחר מכן פרק זה יבחן את הופעת הגזענות בעולם כיום ויעמוד על המגמות העיקריות של גילוי התופעה הזו. הפרק השלישי יעסוק בתופעת הגזענות בכדורגל הישראלי. ראשית היא תתאר את תופעת האלימות בכדורגל הישראלי במהלך השנים ולאחר מכן היא תתאר את הגזענות בישראל באופן נקודתי. הפרק הרביעי יבקש לעסוק בשאלת המחקר באופן ממוקד יותר. היא יבדוק כיצד הכדורגל יכול לשמש בתור גורם מבטל לתופעת הגזענות. הפרק יעסוק בתכניות שונות אשר נעשו כדי למגר את תופעת הגזענות וכיצד מיגור תופעת הגזענות ממגרשי הכדורגל מסוגלת להביא לשינויים חברתיים בחברה עצמה, כפועל יוצא של השינויים בעולם הכדורגל.

פרק ראשון: גזענות- הגדרות והשפעה על החברה

גזענות היא תפיסה או עמדה אשר קובעת כי בקרב בני אדם יש קשר הדוק בין תכונות מסוימות אשר קשורות לאדם ובין המוצא האתני או הגזעי של האדם. הכישורים והיכולות האישיים של האדם מקבלים חשיבות פחותה לעומת המוצא שלו אשר קובעת את האופי שלו באופן מולד ואימננטי (גוטמן, 1990). בדרך כלל הגזענות באה לידי ביטוי באופן שלילי בדרך של שנאה ואפליה ולא רק תיוג אנשים כחלק מן הקבוצה. מרבית החוקרים אשר עוסקים בביולוגיה ובירור של מינים וגזעים סבורים כי לתפיסות הגזעניות אין יסוד של ממש וכי ההבדלים בין המינים השונים של בני האדם הינם הבדלים זניחים ורב הדומה על השונה מבחינה ביולוגית (Fröhlicher-Stines 2002).

הגזענות הינה תופעה חברתית אשר לא רק שלילית מבחינת היחס של הפרטים בחברה האחד לשני, אלא גם מסוגלת להביא לנזקים חברתיים ולאי יציבות חברתית. מדינות המערב מבקשות למצוא תכניות שונות אשר יוכלו לעזור בצמצום התפיסות הגזעניות ברחבי העולם אשר הופכות את החברה הגלובלית לחברה מנוכרת בין הקבוצות השונות ופוגעת באיכות החיים של אנשים רבים (Fröhlicher-Stines 2002). הבעיה הגדולה אשר קשור לגזענות מבחינה חברתית היא לא עצם ההבחנה בין גזעים מסוימים, בין אם אלו קיימים במציאות ובין אם לאו, אלא השימוש באותו ההבחנה כדי לקבוע את מידת העליונות של גזע כזה או אחר על פני גזעים אחרים.

זאת משום שתפיסה כזאת בדרך כלל מובילה לאפליה ולצמצום הזכויות של הקבוצה אשר הוגדרה בתור קבוצה נחותה (Fröhlicher-Stines 2002). יש הגורסים כי גזענות, שהיא תופעה מודרנית באופן יחסי, היא למעשה המשך של תפיסות קסנופוביות אשר התייחסו אל קבוצות זרות באופן חשוד ומפלה בשל היותם קבוצות נבדלות מהם (שנהב ויונה, 2008). כלומר גזענות יכולה להיתפס בתור צורה של קסנופוביה. כלומר, חלוקה או סיווג של בני האדם לקבוצות שונות הינה תופעה ידועה וותיקה בהיסטוריה האנושית.

ההצדקה לאותה חלוקה של בני האדם הייתה יכולה להיות הצדקה ביטחונית, הצדקה תרבותית או הצדקה דתית (שנהב ויונה, 2008). זאת בגלל סיבות אשר קשורות לתרבות השונה והפחות טובה, רצון לשמור על הזהות הייחודית של הקבוצה ולא לתת ליסודות זרים לחדור אל הקבוצה הייחודית, או סיבות דתיות אשר קובעות כי אסור לערבב דתות אחרות בתוך מסגרת הקבוצה ויש לשמור על הדת ואנשיה טהורים. בשל כל אלה התפתחו אותם התפיסות של שנאת האחר והיבדלות ממנו (שנהב ויונה, 2008).